

Chambre des Représentants		Kamer der Volksvertegenwoordigers	
Session de 1928-1929	N° 167		Zittingsjaar 1928-1929
PROPOSITION DE LOI, N° 56 (1928-1929)	SÉANCE du 20 Mars 1929	VERGADERING van 20 Maart 1929	WETSVOORSTEL, N° 56 (1928-1929)

PROPOSITION DE LOI

abrogeant l'article 15 du Code de procédure civile.

RAPPORT

FAIT, AU NOM DE LA COMMISSION (1),
PAR M. SOUDAN.

MESSEURS,

Le projet a pour but l'abrogation pure et simple de l'article 15 du Code de procédure civile.

Rappelons la teneur de cet article, relatif à la procédure en justice de paix :

« Dans le cas où un interlocutoire aurait été ordonné, la cause sera jugée définitivement, au plus tard dans le délai de quatre mois du jour du jugement interlocutoire : après ce délai, l'instance sera périmée de droit ; le jugement qui serait rendu sur le fond sera sujet à l'appel même dans la matière dont le juge de paix connaît en dernier ressort, et sera annulé, sur la réquisition de la partie intéressée.

» Si l'instance est périmée par la faute du juge, il sera passible de dommages-intérêts. »

Contrairement aux délais fixés pour la péremption des instances devant les autres tribunaux, la péremption de l'article 15 du Code de procédure est d'ordre public ; les parties ne peuvent y renoncer : après l'expiration du délai légal, le juge est dessaisi et ne pourrait statuer au fond sans excès de pouvoir.

Les développements de la proposition de loi de M. Sinzot, signalent les inconvénients de ce système. Ils existent principalement, disons même exclusivement, dans les cas où une expertise est ordonnée, et où il est impossible à l'expert — pour des raisons de fait qui ne dépendent pas de lui — de déposer son rapport dans un délai assez court pour permettre au juge de statuer en temps voulu.

Le cas est fréquent en matière d'accidents de travail — des juges de paix se plaignent : il l'est aussi

(1) La Commission était composée de MM. Carton de Wiart, *président*; Colleaux, De Winde, Jennissen, Somerhausen, Soudan, Standaert et VanSeveren.

WETSVOORSTEL

tot intrekking van artikel 15
van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE UITGEBRACHT (1), DOOR
DEN HEER SOUDAN.

MIJNE HEREN,

Het ontwerp heeft voor doel artikel 15 van het wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zonder meer te doen intrekken.

Herinneren wij aan den inhoud van dit artikel betreffende de rechtspleging bij de vrederechten :

« Ingeval een tusschenvonnis is geveld, wordt de zaak bepaald uitgewezen ten laatste binnen den termijn van vier maanden na den dag van het tusschenvonnis ; na dezen termijn, is de aanleg van rechtswege vervallen ; het vonnis dat over den grond zou gewezen worden, is aan hooger beroep onderworpen, zelfs in zaken waarvan de vrederechter in hoogsten aanleg kennis neemt, en wordt te niet gedaan op vordering der belanghebbende partij.

» De rechter is voor schadevergoeding aansprakelijk, indien de aanleg door zijne schuld vervallen is. »

In tegenstelling met de termijnen vastgesteld voor het vervallen van den aanleg bij de andere rechtbanken, is het verval van artikel 15 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van openbare orde; partijen kunnen er niet van afzien ; na het verstrijken van den wettelijken termijn, is de rechter er van ontlast en zou, zonder machtsmisbruik, over den grond geen uitspraak kunnen doen.

De Toelichting van het wetsvoorstel van den heer Sinzot wijzen op de bezwaren van dit stelsel. Deze bestaan hoofdzakelijk, zeggen wij zelfs uitsluitend, in de gevallen waarbij een deskundig onderzoek wordt voorgeschreven, en waarbij het den deskundige onmogelijk is — om feitelijke redenen, onafhankelijk van zijn wil — zijn verslag voor te leggen binnen een zoo korten termijn dat de rechter den gepasten tijd heeft om uitspraak te doen.

Het geval doet zich herhaaldelijk voor in zake arbeidsongevallen — vrederechters klagen er over;

(1) De Commissie bestond uit de heeren Carton de Wiart, *voorzitter*; Colleaux, De Winde, Jennissen, Somerhausen, Soudan, Standaert en VanSeveren.

en matière de dégâts miniers, où les difficultés que signalent les praticiens risquent d'augmenter par l'extension que la loi du 15 septembre 1928 a donnée à la compétence du juge de paix en la matière.

Et cependant, la Commission de la Justice n'a pas été, dès l'abord, unanime à se rallier au projet.

Les justiciables dénoncent, avec infiniment de raison, la lenteur des procès. Les expertises sont souvent longues, les experts — pas plus que les avocats — n'étant toujours pressés. L'article 15 n'a pas que des inconvénients; il offre l'avantage d'obliger le magistrat à veiller à la rapidité des devoirs de preuve ordonnés par lui. C'est là une raison suffisante pour hésiter à le supprimer.

A la réflexion, cependant, les opposants se sont rendus compte de ce que, de plus en plus, la juridiction du juge de paix change de caractère. Cette juridiction a cessé d'être la juridiction simple et patriarcale telle que l'avait voulue le législateur de 1790. Son importance croît chaque jour; les litiges les plus délicats lui sont soumis; il n'y a plus lieu de lui appliquer des règles de procédure essentiellement différentes de celles qui sont en vigueur devant les tribunaux ordinaires.

L'article 7, titre VII, de la loi des 18-26 octobre 1790, imposait que tous les litiges soumis au juge de paix, fussent terminés dans le délai de quatre mois. Le Code de procédure ne maintint point ce texte, qui devint l'article 15 actuel. Mais partant toujours de cette idée que nous avons rappelée tantôt: le juge de paix doit rendre une justice rapide; il n'aura guère à connaître de grandes difficultés juridiques, du bon sens doit lui suffire, le législateur édictait cependant l'article 13 qui impose au juge de paix de juger sans aucun retard: « sur le champ ou à la première audience ».

De telle sorte que la situation devint la suivante:

Le juge statuera toujours sur-le-champ ou à la première audience.

S'il intervient un jugement interlocutoire, le jugement définitif sera rendu dans les quatre mois.

Mais alors qu'il n'existe point de sanction en ce qui concerne la première règle, la dernière est sanctionnée par la péremption de plein droit.

Or, que voyons-nous: c'est que les nécessités, plus fortes que la volonté des auteurs du Code de procédure, ont fait que la règle de l'article 13 n'est point toujours observée; il n'y a dès lors aucune raison pour maintenir la règle rigide de l'article 15, alors qu'il est démontré que cette application aboutit souvent à des situations impossibles, dont personne n'est responsable.

Cet article étant abrogé, le juge aura à veiller strictement à ce que la procédure suive son cours le plus rapide, il pourra enjoindre à un expert de déposer

ook in zake mijnschade, waar de moeilijkheden, waarop de deskundigen wijzen, dreigen te vermeerderen door de uitbreiding die de wet van 15 September 1928 te dezer zake gegeven heeft aan de bevoegdheid van den vrederechter.

En nochtans, sloot de Commissie voor de Justitie zich niet van eerst af eenparig aan bij het ontwerp.

De rechtsplichtigen klagen met reden over de traagheid van de rechtsgedingen. De deskundige onderzoeken zijn dikwijls lang, de deskundigen, — evenmin als de advocaten, — zijn nooit gehaast. Artikel 15 heeft niet enkel bezwaren; het biedt ook het voordeel den rechter te dwingen er voor te waken dat de door hem verordende bewijzen spoediger geleverd worden. Dit is eene voldoende reden om te doen aanzelen het op te heffen.

Bij nader onderzoek hebben de tegenstanders er zich rekenschap van gegeven, dat de bevoegdheid van den vrederechter mettertijd een ander voorkomen krijgt. Het vredegererecht is niet meer de eenvoudige en patriarchale rechtsmacht welke de wetgever van 1790 wilde tot stand brengen. Zijn belangrijkheid groeit met den dag; de meest kiesche geschillen worden er aangebracht; er bestaat geen reden meer om er de regelen eener procedure toe te passen die grondig verschillen van die welke voor de gewone rechtbanken gelden.

Artikel 7, titel VII, der wet van 18-26 October 1790 bepaalde, dat al de geschillen voor den vrederechter gebracht, zouden beslecht zijn binnen den termijn van vier maanden; het Wetboek van rechtsvordering bleef dezen tekst niet behouden, die het huidig artikel 15 is geworden. Doch, uitgaande van de eerst opgeworpen gedachte, moet de vrederechter met spoed uitspraak doen; geene moeilijke rechtspunten zullen door hem behandeld worden; het gezond verstand zal hem volstaan. Nochtans, heeft de wetgever artikel 13 aangenomen, dat aan den vrederechter oplegt, zonder eenig verwijl, uitspraak te doen: « op staanden voet of bij de eerstvolgende terechtzitting ».

Dienvolgens, deed de toestand zich voor als volgt:

De rechter moet steeds op staanden voet of bij de eerstvolgende terechtzitting uitspraak doen.

Wordt er een tusschenvonnissen geveld, dan moet de eind-beslissing vallen binnen de vier maanden.

Doch, terwijl er geene sanctie bestaat, ten aanzien van den eersten regel, wordt de laatste bekrachtigd door het verval van rechtswege.

Welnu, wat gebeurt er: de eischen der werkelijkheid waren sterker dan de wil van de opstellers van het Wetboek van rechtsvordering en de regel van artikel 13 wordt niet steeds in acht genomen; er bestaat dus geene reden om den strengen regel van artikel 15 te behouden, terwijl het bewezen is, dat deze toepassing dikwijls uitloopt op onmogelijke toestanden waarvoor niemand aansprakelijk is.

Wordt dit artikel ingetrokken, dan zal de rechter er moeten voor zorgen, dat de rechtspleging met den meesten spoed haar verloop volgt, hij zal een deskun-

son rapport dans un délai déterminé, il veillera à ce que les enquêtes ne traînent pas, il aura, en somme, à veiller à ce que les affaires fixées à son rôle soient rapidement réglées, tout comme les présidents des autres juridictions.

*
**

C'est dans ces conditions que la Commission de la Justice vous propose l'adoption du projet.

Le Rapporteur,

EUGÈNE SOUDAN.

Le Président,

HENRY CARTON DE WIART.

dige uitdrukkelijk kunnen gelasten zijn verslag in te dienen binnen een bepaalden termijn, hij zal er voor zorgen dat de onderzoeken niet te lang duren, hij zal er voor waken dat de zaken voorkomende op de rol, spoedig geregeld worden, zooals dit geldt voor de voorzitters van de overige rechtsmachten.

*
**

Onder die voorwaarden stelt de Commissie voor de Justitie U voor, het ontwerp goed te keuren.

De Verslaggever,

EUGÈNE SOUDAN.

De Voorzitter,

CARTON DE WIART.